СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXI. Число 302. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 28. грудня, 1923. VOL. XXXI. No. 302. Jersey City, N. J., Friday, December 28, 1923. THREE CENTS

УРЯД ДАЛІ ПРОТИ БОНУСА

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Сенатор Смут, голова сенатового фінансового комітету, відвідав президента Кулиджа та заявив опісля, що уряд і далі стоїть за обмеженнєм податків та проти всякого бонуса. Дав він до зрозуміння, що президент не завагається заветувати бонус, коли він буде перешкаджати зниженню податків.

СЕНАТОР ХОЧЕ СКОРОГО УХВАЛЕННЯ ДІТОЧОГО ЗАКОНА

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Сенатор Мекормик виступив з публичним листом до Самуеля Гомперса, голови Американської Федерації Праці, та в ньому заявляє, що закон проти вживання дітий до праці повинен бути ухвалений як найскорше.

НА ШПИТАЛІ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Директор Бюра Ветеранів зажадав від конґресу ухвалення 6 міліонів долярів на викінчення шпиталів для ветеранів великої війни.

ЗА РОЗБИТТЄ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Воєнний департамент уже проголосив вирок воєнного суду, що судив командантів сімох американських воєнних кораблів, які розбилися коло одного острова на Тихому Океані. Суд, видно, признав за ними деяку вину, бо засудив їх на втрату „чисел", себто на деґрадацію.

ЗРІСТ КОШТ В ПРОЖИТКУ

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Бюро для Робітничої Статистики подає свої розрахунки з коштів прожитку, з яких виходить, що за послідний рік кошта прожиття в порівнанню з попереднім роком зросли о яких 20 процентів. В порівнанню з 1913. роком теперішний рік дорожчий о 72 проценти.

ПРОГИБІЦІЯ ПОБИВАЄ РЕКОРД

НЮ ЙОРК, 26. грудня. — В міських шпиталях померло від святочної горівки ще двох пацієнтів. Пятьох других находиться в небезпеці свого життя. Урядники шпиталів кажуть, що за їх памяти ще не було тільки хорих алькоголічними затроєннями, стільки є тепер, в часи прогибіції.

ПОДАЮТЬ ДО ПУБЛИЧНОГО ВІДОМА ЧАСТИНУ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Уряд подав до публичного відома ту часть податкового проекту Мелона, котра говорить про рекурси (відклики) від податкових оречень. Після проекту сю справу малаби в остаточній інстанції рішати Рада для Податкових Відкликів („Борд оф Текс Апілс"), яка малаби бути сотворена в Вашінґтоні та малаби бути зложена з 28 федеральних урядників.

РАДІО НА УСЛУГИ РЕЛІҐІЇ

ШИКАҐО, 26. грудня. — Одна з газет, посвячених виключно справам бездротного телефону (радія), оповіщає, що цілий ряд церков збирається вживати радія для ширення своїх віроісповідань. Газета подає, що перед в тому веде Ватикан.

ПРЕЗИДЕНТ ПОМИЛУВАВ ЧОЛОВІКА, КОТРИЙ НІКОЛИ НЕ БУВ У ВЯЗНИЦІ

ШИКАҐО, Илиноїс, 26. грудня. — Велику сензацію викликало відкриття, що президент Кулидж дав святочну амнестію (помилування) межи иншими якомусь Филипови Ґросманови, котрий зовсім в тюрмі не сидить. Який рік тому Ґросман був засудженим на рік вязниці за переступлення прогибіційного закона, однак він ще й не починав відсиджувати своєї кари, хоча недавно він програв апеляцію від вироку, внесену до вишого суду. Загально вижидають, як федеральний уряд вийде з неприємної ситуації.

ПРО ПИТАННЄ БОРОТЬБИ РЕЛІҐІЇ ТА НАУКИ

СИНСИНАТІ, Огайо, 26. грудня. — Др. Чарлс Волкат, секретар Смитсонської Інституції у Вашінґтоні та голова Американського Товариства для Поступу Науки, котре завтра починає тут свою річну конференцію, говорив допитуючим його газетярам, що він не бачить суперечности межи наукою та реліґією. На його погляд, кожда з них глядає за правдою на иншім поли: наука на поли явищ фізичних (тілесних), реліґія на поли душевних.

Далі він признав, що конференція має на ціли передовсім виступити в обороні еволюційної науки (після котрої роди животни не були сотворені в теперішнім виді, але розвинулися з низших).

ПОЖАР ДОМУ БОЖЕВІЛЬНИХ

ШИКАҐО, 26. грудня. — В Данинґ, Илиноїс, погорів нині від незнаної причини деревяний дім для божевільних, який був власністю стейту. В пожари згинуло, як догадуються, що найменче 15 людий. Межи погибшими є кромі божевільних родина наглядача.

НОВИЙ ЗАКОЛОТ В ЕСПАНСЬКІЙ АМЕРИЦІ?

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Федеральний уряд дістав вістку про нове заміщаннє в центральній Америці. Відділ жовнірів републики Гондураса перейшов границі, напав на землі Нікараґви, та обрабував дім нікараґванського міністра фінансів.

ПОШИРЕННЄ ФАЛШИВИХ ЛАЙСЕНСІВ НА РЕВОЛЬВЕРИ

НЮ ЙОРК, 26. грудня. — Поліція міста, розсліджуюча причину послідної фали злочинів, що нависли місто які два місяці тому, приходить до переконання, що одною з важних причин є величезна скількість фалшивих дозволів на ношення оружа. Таких перміттів має бути тисячі.

ВЕТЕРАНИ ПРОТИ БОНУСА

НЮ ЙОРК, 26. грудня. — З уряду Американського Леґіону зрезиґнував полковник Бенджемин Мур, колишний віцьсковий аташе полковника Гавза підчас париської мирової конференції, бо він не годиться з домаганнєм бонуса, виставленим Леґіоном.

12.000 ДОЛЯРІВ ПОДАТКІВ ЗА ПЕРЛИ

Царський кревняк князь Юсупов, що приїхав недавно до Злучених Держав, заплатив за привезені зі собою перли 12,000 долярів мита. Рівночасно через нюйорську цлову комору перейшла велика збірка дорогоцінних каменів, що колись належали до царської родини, а які тепер мають продати в Америці. Кажуть, що велика часть гроший, одержаних з продажі сих дорогоцінностий, має бути обернена на піддержаннє большевицьких аґентів у Злучених Державах.

НОВА МИРОВА НАДГОРОДА

Відомий накладчик Едвард Бок, котрий недавно оголосив надгороду в сумі 100,000 долярів тому, хто подасть найкращий та найпрактичнійший плян заведення мира в світі, заявляє, що імя надгородженого буде незадовго подане до публичного відома, а рівночасно буде оголошена друга надгорода для того хто подасть дальший плян для переведення мирових плянів в життя.

ТРОЦКИЙ УСТУПИВ?

Кореспондент берлінської газети „Руль" доносить з Москви, що недуга Троцького се лише замаскована його димісія, яка є наслідком проявлення ним за останні часи дуже далеко йдучих тенденцій Поступовання. Троцького виключено серед командного складу армії великі заворушення. З другого боку кажуть що він усунувся ізза недуги.

ЦІСАРЕВА ЗИТА — І АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЕННИКАР

Цісарева Зита в розмові з одним американським денникарем заявила, що пановання Габсбурґів ще не скінчилося. Колиб не алянти, котрі не дають мадярському народові свобідно висказатись щодо форми правління, — то вже давно Мадярщина була-б королівством" — сказала бувша цісарева. А це певно станеться, як що син її Отто буде повнолітний На запитю денникаря, що мапа Европи дещо змінилась цісарева добродушно відказала: „Мої діти вчаться по старій мапі Европи".

ВДЗЕНЧНОСЬЦЬ СТАРОПОЛЬСКА.

Найвизначнійший сучасний польський поет Тувім із своїми товаришами Слонімським і Лехоном уладили в Дрогобичі літературний вечір. Коли тільки Тувім появився на сцені, авдиторія підняла крик „Преч з жидем"! і обкинула його гнилими яйцями. Причина цього інціденту є така, що талановитий поет мав нещастя уродитися Жидом і написати антимілітарну поему: „До ґенерала". Не уратували Тувіма його великі заслуги для польської літератури; невдячна ґрая польських шовіністів замісць лаврового вінка дарувала синові Музи — гнилі яйця.

ЗАМАХ НА СВОБОДУ РУХІВ ПОСЛІВ У ПОЛЬЩІ

На засіданню конституційної комісії польського сойму ухвалено в третім читанню законопроект про збори. Артикул XX спрямований проти свободи посольських і сенаторських зборів, а відіслаий до комісії — принято в редакції інквізитора — кс. Лютославського. Супроти цього пос. Чапінські іменем лівиці зголосив внесок меншости. Сойм стверджує, що предложений конституційною комісією законпроект про збори не згідний з духом конституції, тому відсилає його назад до комісії.

Рефератом на пленум вибрано... Лютославського.

ЧИ БУДЕ ВІЙНА?

З Москви повідомляють, що Бухарін виступив на одній з московських конференцій з промовою, в якій заявив, що тепер Росія стоїть перед питанням, чи буде війна зараз, чи її на деякий час вдасться відтягнути. Бухарін закликав готовитись до відсічі на випадок нападу противників радянської влади. Після нього виступив Буденний, який заявив, що пролетаріят не допустить до здушення німецької революції.

ГРЕЦІЯ ТАКОЖ ВИЗНАЄ СОВІТИ.

До Москви прибув грецький адмірал Каннулідіс з метою навязання взаємовідносин ССРР і Грецію.

Греція готова признати права советську владу в Росії.

ЗНИЩИЛИ ПАМЯТНИК МІЦКЕВИЧА.

Невідома рука зруйнувала в ночі польську каплицю і знищила памятник Міцкевича в Копичинцях.

ЗАГОВІР В КИЄВІ

Харківська урядова газета „Вісти" доносить, що дня 25. падолиста київське політичне управлінне викрило тайну „контрреволюційну" організацію під назвою „Київський край овий центр акції" під проводом Чайківського і Карташева. Всіх членів організації арештовано. Виявилось, що організація стояла в звязку з еміґрантськими кругами. Члени організації викрили мобілізаційні пляни із штабу червоної армії і передали їх за кордон. Розправа проти арештованих відбудеться в київськім суді. Вхід на салю розправ буде дозволений.

АВАНТУРИ В ВІДНІ.

На віденськім університеті прийшло до нових авантур. Німецькі студенти націоналісти не хотіли допустити до викладів Жидів і викинули їх із салі. Поліція привернула порядок, але ректорат був примушений замкнути університет. До соціалістичних послів звернулася делеґація Жидів з просьбою інтервеновати в тій справі.

БЮСТ ШЕВЧЕНКА НА ПРОДАЖ.

Львівське „Діло" пише:

Погрудде Т. Шевченка роботи відомого російського різбаря академіка Бекдемішева власність знаної української родини Алчевських продаєть ся за півдармо. Погрудде виконане з італійського мармору, коштувало в своїм часі 5,000 рублів золотом, можна тепер набути за пів ціни — 2,500 рублів золотом від п. Христі Алчевської, відомої української поетки в Харкові. Погрудде дуже надається і до улиці й до хати. Вага його така, що лише шість осіб можуть відняти. Передівсім нашим землякам у Новім Світі радимо закупити сей гарний памятник і тим порятувати від голоду українську поетку.

ФАШИЗМ І АНТИСЕМІТИЗМ

Муссоліні приняв на авдієнції головного рабина Риму Сацердоті, який жалівся, що закордонні антисемітські організації у своїй боротьбі проти Жидів покликуються на італійський фашизм. Муссоліні заявив виразно, що ані теперішній італійський уряд ані фашизм яко такий, ніколи не вели антисемітської політики й жалують, що їх імя мішають в антисемітську акцію.

ЗАЦВИЛИ ФІЯЛКИ.

В околиці Буска зацвили фіялки. Китичку свіжо зацвилих фіялок привезено до Львова.

ОСТАННІ СПРОБИ АНГЛІЙСЬКИХ КОНСЕРВАТИСТІВ, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ ПАРТІЇ ПРАЦІ ДО ВЛАСТИ

ЛОНДОН, 26. грудня. — Англійські консерватисти (торі) уживають усіх заходів, щоб не допустити Партії Праці до власти і керми державою.

Вони стараються зблизитися наново до ліберадів і приєднати їх до коаліції. Навіть годяться, аби премієром був провідник ліберадів Герберт Есквит.

Одначе ліберали ухиляються від переговорів з консерватистами, бо Есквит і Лойд Джордж добре знають, що консерватисти поглотили-б ліберадів і набудуче ліберали стратили-б ту моральну силу, яку здобули тепер поваленнєм консерватистів, і тоді було-б їм тяжко заходитись переняти власть у свої руки.

Лідери Партії Праці занепокоєні сими заходами консерватистів.

Ремсей Мекданелд заявив прилюдно, що проти Партії Праці іде аґітація, одначе занадто серіозно він не бере погроз і заходів консерватистів. В усякому разі він остерігає крайних членів своєї партії, щоб не виступали з крайностями і не пошкодили Партії Праці у її першому виступі яко керманича держави.

ВЖЕ ЗАЧАЛАСЬ АҐІТАЦІЯ В АТЕНАХ ПРОТИ ВЕНІЗЕЛОСА

АТЕНИ, столиця Греції, 26. грудня. — Перед приїздом Елевтеріоса Венізелоса до рідного краю публична опінія поділила свої симпатії. Тепер вже тілька часть Греків є рішучо за ним, а друга частина вже виступає проти нього.

Кажуть, що може ситуація змінитеся, як він прибуде сюди 2-ого січня, 1924. Сподіване і се залежить від того, чи він своєю програмою всіпе всіх погодити.

ФРАНЦУЗИ КАЖУТЬ, ЩО МАЮТЬ НАДВИШКУ В БУДЖЕТІ

ПАРИЖ, 26. грудня. — В сенаті предложив звітник Анрі Беранжер буджет Франції на 1924-ий рік. Приходи на той рік обчислено на 23,950,000,000 франків (паперових), а розходи на 23,382,000,000. Значить, Франція мала би в буджеті надвишку понад пів міліярда паперових франків.

ФРАНЦУЗИ КАЖУТЬ, ЩО НІМЦІ ПІДКОПАЛИ ЇХ ФРАНКИ

ПАРИЖ, 26. грудня. — Нині в сенаті заявив французький міністер скарбу Лястері, що французький франк упав в останньому часі у вартости ізза відмови Німеччини платити „воєнні відшкодовання". Наслідком того Франція мусіла вивозити своє золото заграницю, щоб платити довги і сим робом підкопувала вартість своїх франків.

Він заповів, що французька влада поробить заходи проти вивозу капіталу з Франції приватними людьми.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ В КИЄВІ ПРОВІДНИКА УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

МОСКВА, 26. грудня. — На основі наказу окружного суду в Києві страчено там одного з провідників повстанців, Купренка, котрий був одним з визначних старшин в армії Петлюри.

Купренка засуджено за убитє жидівської родини в одному селі в Київщині. Його розстріляв відділ війська.

БУЧІ ПРОТИ ЖИДІВСЬКИХ СТУДЕНТІВ В РУМУНІЇ

БУК-АРЕШТ, столиця Румунії, 26. грудня. — Проти-жидівська аґітація в університетах в Румунії спричинила, що в них раз-враз повторяються бучі.

Через те всі три університети в Румунії, в Букарешті, Яссах і Клявзенбурґу береже поліція і військо.

Деякі професори відказались викладати під охороною війська.

Торговельна академія в Букарешті заперта з тихсамих причин. Управа академії заявила, що не отворить її, поки студенти не покинуть буч проти жидівських студентів.

БОЛЬШЕВИКИ БОЯТЬСЯ ВИРОСТУ ПАРТІЇ ПРАЦІ У СЕБЕ

БЕРЛІН, 26. грудня. — Зорганізоване фахове робітництво в Росії росте в щораз більшу силу. Покищо воно безпартійне, але в тому власне небезпека для большевиків, бо воно, набравши сил, може виступити проти влади партії комуністів.

Вже тепер в Росії говорять, що тамошне фахове робітництво зорганізується по зразкови англійської Партії Праці і тоді виступить яко партія політична.

Привід до виступу може дати якийнебудь страйковий рух і безробіття.

ЗАСУД ПОСЛА ЗА ХАБАРІ

ГЛЯЙВИЦ, Горішний Шлеск, Німеччина, 26. грудня. — Тутешний суд засудив посла німецького парляменту Йосифа Кубика на 6 місяців арешту за се, що приймав хабарі.

Він говорив, що се були тільки дарунки, але суд признав, що се були хабарі і його засудив.

ВИАРЕНДОВАННЄ ТЮТЮНОВОГО МОНОПОЛЮ В ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА, 5. грудня. — У звязку з виарендованнєм тютюнового монополю запропоновано французьким контраґентам зложення 50,000,000 франків. Французькі контраґенти виїхали до Парижа, щоб порозумітися з тростом тютюнових промисловців.

Інші вісти кажуть, що справа виарендовання тютюнового монополю вже на укінченню. Правдоподібно вже підписано умову. Монополь виарендовано за 200,000,000 франків.

У фінансових кругах сумніваються, чи та сума зможе покрити дефіцит Вукарського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗМІНА КАЛЕНДАРЯ.

Доносять з Росії, що російська православна церква нарешті постановила перейти до так званого нового календаря. Як можна вносити з телеграм, що наспіли тепер з Москви, календар справді змінено, бо показується з телеграм, що в московських церквах уже святковано свято Христового Різдва.

В той спосіб без гуку переведено велику реформу. Великою властиво вона не повинна бути, бо справа календаря се чисто наукове питаннє, як рахувати час. Воно не повинно мати в собі ніякої політичної ні релігійної закраски, і рішати його повинні не політики і не попи, а вчені астрономи, бо питаннє, як достроїти поділ часу до обігу сонця, не має в собі нічого політичного ні релігійного.

Та всеж таки справа набрала невідповідної закраски через ворожнечу межи так званими східними (православними) церквами та римо-католицькою церквою просто лишень тому, що остаточні поправки до календаря (себто до числення часу) поробив римський папа Григорій XIII (в 1582. році). Ненависть межи церквами довела до того, що східні церкви через довгі віки відмовлялися приймати уліпшений григоріянський календар. Такою самою дорогою поступали й протестантські краї, котрі, теж через свою загорілість проти католицизму, не хотіли приймити поправки календаря, запропоновану римським папою. Однак протестанти далися з часом переконати, що справа календаря як чисто наукова справа не має в собі ніякої релігійної ваги та що принятте „папського календаря" протестантам нічого не пошкодить. Так воно й справді сталося, як протестантські краї, по майже півтора-сот літній опозиції, приняли григоріянський календар (коло 1700 року). При старім, юніянськім, календари лишилися лишень східні православні церкви та східні обряди католицької церкви.

Послідними часами й серед них зявилися голоси за зміною календаря, але справу все заглушували назадницькі круги, які боялися, що принятте „папського календаря" збільшить уплив католицької церкви. Справа булаби певно товклася ще довго, а може й кров людська булаби лилася через справу, яку рішається чистим рахунком, а не політичною або релігійною боротьбою. Російська революція приспішила реформу. Переходячи переслідування зі сторони большевицького уряду, православна церква не бачила ніякої небезпеки від зміни календаря. Його змінено, і справді православна церква від сього не ослабла, а католицька не скріпла.

При старім календари, однак, остали ще великі маси людий, а то римо-католики грецького обряду в Галичині та Америці, ба навіть члени російської православної церкви в Америці. Однак й їх перехід до нового календаря являється лишень питанням дня.

У „ФЕДЕРАЦІЇ" З МОСКВОЮ УКРАЇНІ ПРИПАДАЄ 2% ВИДАНЬ

Як виглядає теперішній стан видавничої справи на Великій Україні, красномовно свідчать такі цифри. З загального числа видань на території Союза Советських Република на журнали, видавані російською мовою, припадає 88%, інших народів (крім України) 10%, українські 2%. Ріжні видавництва в Союзі Советських Република розділяються так: державні 42%, приватні 25%, решта — видання партійні, професійні і т. д. Зокрема на Україні: державні видавництва 47%, приватні і громадські 25%, решта професійні і т. д. По місці видання і по скількости журналів на першому місці стоїть Москва (35%), потім Петербург, Харків, Київ. На Україні на першому місці стоїть Харківщина, потім Київщина. Решта губерній має невеликі відсотки, а на останньому місці стоїть Поділлє (меньше як 1%).

Одним словом — федерація але МОСКОВСЬКА.

ЛИТОВСЬКА ВІДПОВІДЬ ВШЕХПОЛЬСЬКИМ ЗАБОРЦЯМ.

Теперішня політика Польщі зглядом Литви, яка находить своє поясненнє в останній промові мін. Дмовського, викликала велике обуреннє в литовських урядових кругах.

Литовські газети (на Литві) пишуть, що в домаганнях Польщі до Литви бачать вершок польського нахабства. „Литовський уряд — пише одна газета, — згідно з волею народу, весь час виразно заявляв, що порозуміннє з Польщею буде можливим тільки в тому випадку, коли Польща зверне загарбані землі: Виленську, Городенську і Сувальську, та зречеться своїх заборчих плянів щодо области Мемеля. Не Польща, а тільки Литва управнена ставити умови. Се повинні раз на все запамятати собі „варшавські панове".

Стаття кінчиться кпинами з польських велико-державних фантазій і закликає литовський уряд відповісти на слова Дмовського так, щоб у Варшаві відпала охота надалі виголошувати подібні промови.

ЧЕСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВЗИВАЄ НАС ЗЛОЖИТИ НАРОДНІЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ! Податок належить слати до Обединня на адресу:
OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ПОЛЬЩА.

Я ніде не видів нічого подібного до того, що діється в Польщі. Звичаї польських вождів чисто азіятські. Поражаюча роскіш, безумні видатки, довгі обіди, гра, забави, — це їх заняття. Вони гадали, що я привіз невичерпані скарби для їх пиятик і попали в розпуку, коли довідалися, що я не маю гроший. Їх військо нападає на своїх горожан, грабить селян і бє їх до смерти. Я поміж ними не знайшов ані одного порядного чоловіка, а їх головний вожд це — чиста звірюка.

Так писав 1770 року Дімуріє, пізнійший знаменитий вожд французький, котрого Франція післала була польським конфедератам на поміч у війні з Москалями. Дімуріє просив свого міністра Шуазеля, щоби він не посилав Полякам гроший, бо це все одно що викидати їх у болото.

З малими змінами могли би тесаме й нині написати ті Французи, що помагають Полякам, колиб Франція не хорувала на польську хоробу і не вірила, що Польща це жандар на сході, котрий Францію оборонить від Німців, большевиків і українських Гайдамаків. На таку хоробу одинокий лік — дійсність. І треба сподіватись, що вже в найблизшій будучині та дійсність відчинить Французам очі і вони переконаються, хто таке Поляки, і що таке Польща. Се невідродна донька своєї покійної мамуні, колишньої речі посполитої „від моря до моря". Тесаме безладдє, тасама охота їсти, пити і попускати паса, тісамі грабіжницькі інстинкти, тесаме топтаннє ногами права і справедливости, тесаме нівеченнє здобутків европейської культури.

А все воно діється зза ріжка, підступно, облудно, нікчемно. Коли Москалі знущались над Поляками й Українцями, то робили се явно-славно. Казали, що їм треба єдиної й неділимої; що вони не допустять до жадних сепаратизмів і цілий світ називав їх за те дикими й некультурними. А Поляки обдурюють культурний світ якимось ніби „парляментом", якоюсь ніби „конституцією", навіть „автономією"; кажуть, що в них є лад, є свобода слова й совісти; що ніде так гарно не жиється людям як у них. А на ділі їх „парлямент", славний варшавський сойм, се торговиця політичних ганделесів, яскиня грабежі і розбою, середновічна вежа тортурів, в котрій колесують, ломлять кости й виривають язики цілим народам, в першу чергу Українцям, бо се найбільший не польський народ під окупацією.

Що-ж з ним зробити? Спольщити і винищити. І Поляки дійсно гадають, що їм вдасться 8 міліонів Українців переробити на Поляків, а тих що на „перерібку" Українці не згодяться, так винищити їх „огнем і мечем", по заповітам славного Сенкевича, котрого вони ще й нині слухають як свого духовного вожда.

І ми нині є свідками цього гидкого процесу. Наших селян обертають у панщиняних невільників. В кождому майже селі є постерунок жандармерії, котра рекрутується з міського шумовиння або з польських военних „героїв в роді Галлерівських жовнірів. Сі постерунки се око „речіпосполитої", око, котре скрізь бачить бунт, непокірливість і ворожі для Польщі інстинкти. А як тільки око побачить, так зараз караюча рука підноситься вгору.

Ривізії, арешти, суди, розтріли. Арешти й переслуханнє все одно що колишні тортури. Тут Польща здобула безумовно рекорд. Ніде так не вміють знущатись над чоловіком як в Польщі. Постіль з каміння, поливаннє водою, крученнє пальців, припіканнє огнем, виривannє нігтів, все як колись бувало, тільки вправнійше, більше секретно, тишком-нишком. А як такі практики викриються перед судом, то розправа ведеться при замкнених дверях; а як напише газета, то її сконфіскують; а як де народ не годен витримати такої наруги і збунтується, то посилають військо, а селянами обсаджують зелізничі шляхи, щоби пильнували тору. Як таке пильнованнє виглядає, можна собі легко уявити.

Серед таких відносин польські дідичі не почувають себе гарно у своїх дворах і вони парцелюють свої маєтки, але не між наших селян, а між мазурів-кольоністів або між польських інвалідів. Таким чином заливають нашу землю чужинцями; польонізують її. Щоб народ позбавити проводу, переносять Українців учителів на захід, а нові учителі й учительки то самі Поляки, котрі нашим дітям вщіплюють [illegible] польську мову; вчать їх польської історії, кажуть співати польських пісень; ширять національну деморалізацію. Українську мову женуть зі школи; навіть слово „український" і „Україна" заборонене. Бо, кажуть: „Ту польска земя, польскі буг і круль по польску гадай альбо гембе стуль".

Таксамо ріжними способами добираються до наших священиків. Як котрий з них хоче мати спокій, щоб його не тягали по судах, староствах і жандармеріях, то мусить прямо начальникови постерунку платити гарач. На Холмщині і Волині ще гірше. Там наші церкви попероблювали на костели, а з цвинтарів позабирали камяні хрести з нашими написями; потовкли їх і побрукували ними „польські дороги".

Ніде правительство не зневажає так релігійного почуття, як у католицькій Польщі.

Право спілок і стоваришень для Українців в конституційній Польщі не істнує. Староста одним почерком пера нищить усі читальні і товариства. Село слухне, німіє ісіріє. Притаює дух...

В містах не красце. І там усе що українське засуджене на переслідування, з усіх сторін: і від старости і від магістрату і від поліції. Ревізії, арешти, заборони, одним словом — република і конституція.

Наші урядники, професори, учителі позбавлені посад. Ті, що лишились на своїх місцях, бідують, бо платня не вистарчає, щоб жити. Се не урядники, а банда голодних і обдертих наймитів, котрим і світ Божий не милий. Не можуть собі купити одягу і витягають із шаф старі шлюсроки; вбирають циліндри; до обцасів прибивають підкови і так парадують по торговицях, щоб зарвати де фунт картофель або бохонець дешевшого хліба.

Тільки й чуєш: „Як довго воно буде?"

Як довго? Поки не впаде Польща, бо вона не спосібна завести лад і жити по людському. Вона не господарна, дурна і злобна; вона не навчилась і не навчиться нічого.

Вирубує ліси, три четвертини буджету витрачує на військо; решта іде на цілі армії шпіонів, поліцаїв, усяких явних і тайних агентів, а населеннє не дістає від держави нічого.

Перекупство, продажність, деморалізація. От і тепер ведеться розправа проти двох висших польських офіцирів, котрим закидують співучасть у всіляких замахах протидержавних. Польські міністри богатіють. Вітос, говорять, має села, ліси, фабрики. Бог зна що, а перше був собі звичайний польський хлоп.

Польща дихає тим, що зробила Росія й Австрія. Старі дороги, будинки, почти й телеграфи. Нового нічого не будують. А що буде, як старина до решти постаріється і повалиться?

Руїна...

В таких гараздах приходиться жити нашому народови, завдяки проклятій антанті, котра нас обдурила, підвела і пхнула чортови в зуби.

Ікс.

ДР. БЕНЕШ ПРО СВОЇ СТАРАННЯ ПІДЧАС СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

(Оригінальна допись „Свободи" з Відня).

Чесько-словацький міністер закордонних справ Др. Бенеш виголосив недавно в Оломуцу тригодинну промову, в котрій представив **дипльоматичну боротьбу** Чехів ведену в часі світової війни — **за утвореннє і признаннє чехословацької держави.** Він її провадив головно в Парижи а мав надзвичайні трудности і перешкоди до поконання.

Розходилося передовсім о се, щоби не допустити до заключення сепаратного (осібного) мира межи антантськими державами а Австро-Угорщиною, бо через се здержаннє би було розваленнє австро-угорської держави. Др. Бенеш признався в Оломуцу цілком отверто, що головною цілею його дипльоматичних старань було **війну так довго продовжувати,** аж йому удасться позискати признаннє чесько-словацької держави яко самостійної. В той спосіб дісталиби Чехи право вислати також делегатів на мирову конференцію, на котрій вони би засіли поруч представників побідних держав, і разом з ними моглиби диктувати осередним, побитим державам услівя миру. Три рази, а то в роках 1915, 1917 і 1918 були такі критичні хвилі, що грозило завчасне заключеннє мира, через що упали би були всі чеські пляни.

Навіть еще в падолисті 1918 р. була у Франції дуже сильна течія за тим, щоби вхопити за витягнену до згоди руку Австро-угорщину. Іменно Французи не числили ще й навіть тоді на повний погром осередних держав і гадали що допервa коли на весну 1919 р. прибуде до Европи нова велика армія зі Злучених Держав, буде можлива остаточна побіда.

Бертельо, секретар міністерства справ заграничних та щирий прихильник Д-ра Бенеша відкинув брутально предложення Австріяків і в сей спосіб відібрав їм послідну надію на удержаннє сеї держави навіть хочби й з великими уступками на річ поодиноких народів.

Прийшло до проклямовання чесько-словацького правительства, до розвалу Австро-Угорщини, до мирових переговорів, до подиктованого мира та до такого зформовання середної Европи, як вона тепер виглядає.

І Др. Бенеш міг тепер з думою заявити в Оломуцу:

„По тих всіх світово-історичних подіях виглядає тепер середна Европа так, як Др. Масарик і я начеркнули її на виданій нами в р. 1915 для пропаганди мапі".

На кінци заявив Др. Бенеш:

„Ми будемо і надалі згмядом наших ворогів і зглядом наших приятелів провадити таку політику, яка відповідає тим ідеалам, за котрі ми вступили у війну, і за котрі ми її виграли".

Др. Бенеш не має мабуть більше як 42 років. Його політика зглядом Українців, Білорусинів та Москалів є рівнож дуже далекоглядна і дуже ріжниться від давної чеської шабльонової політики тупого безкритичного москвофільства.

Його сміливий зір є звернений на схід, де бачить будуче оперте для чеськословацької держави.

Я позволивби собі лише се тут зауважати, що згаданий повисше проект карти середної Европи з 1915 р. не цілком зістав зреалізований. Др. Бенешови не удалося переперти в Верзаю утворення коридора, що лучивби Словакію з Хорватією то є чеськословацьку державу з державою югославянською. Сей коритар мав іти від Братіслави (Прешбурга) через Бургенлянд, що тепер належить до Австрії, а в котрім і справді є кількадесять тисяч Хорватів, що мають навіть свої часописи. Такий коритар бувби тепер для „малої антанти" правдивим добродійством.

Иншими опущеннями чи невдачами чеської політики було: полишеннє мармарошського Сиготу і около 20 українських громад під Румунами, а около 10 громад укр. під Мадярами. Також залишеннє малого славянського народця Лужичан під німецьким пануваннєм не дасться зі становища славянського оправдати. Та про се не можемо впрочім так дуже авторітетно говорити, не знаючи з якими трудностями мусів боротись Др. Бенеш. Бож і се, що він взагалі узискав є прямо нечуваним успіхом дипльоматичним.

Д-р Кирило Трильовський.

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ В ДЖЕРЗИ СИТІ

В минулу неділю, дня 23-ого с. м., відбувся в Джерзи Ситі, Н. Дж., небувалий ще тут великий український концерт, який був дійсним душевним пиром для громадної авдиторії, зібраної у великій салі Дикинсон Гай Скул при Нюарк і Пелисейд евеню.

Концерт уладжено в честь українських писменників заходами української громади при церкві св. Івана Хрестителя на горах міста.

На концерті виступали три хори, мішаний, мужеський і діточий, разом до 200 осіб. До концерту приготовив їх звісний на американській Україні, а недавно прибувший до Джерзи Ситі, учитель музики д. Андрій Гела. Приготвив їх за короткий час, а хори так гарно співали, що задивували публику. Всі бачили, що саме те, що хори приготовив і дириґував ними д. Гела, було запорукою артистичного виконання навіть найтруднійших кусників. Притому слід признати, що в джерзиситському мішаному і мужеському хорі є перворядні співацькі сили, яких не мають другі українські хори в Америці, а се заповідь ще красших успіхів, як наука піде дотеперішнім шляхом.

З інших точок концерту слід зазначити скрипкове сольо 12-літнього артиста-скрипака Осипа Стеткевича, сина б. редактора „Свободи" і учителя д. Осипа Стеткевича. Сей молодий артист, який робить великі поступи у своїй карієрі, збирав грімкі оплески публики.

Фортепяновий дострій при майже всіх продукціях обняла панна Віра Стеткевичівна, вже добре звісна артистка-піяністка.

Обоє вони, брат і сестра, прибули з Перт Ембой до колишнього свого міста побуту, щоб звеличати концерт джерзиситської громади в честь українських писменників.

Дуже гарно списалась джерзиситська українська банда у виконанню вязанки українських мелодій. Дириґував бандою теж д. Гела.

На концерт прибула чисельно джерзиситська громада, але також були і гості з Ню Йорку, Нюарку, Бейон, Пасейку, Перт Ембой і і. Навіть були Американці і Американки, котрі дуже вподобали собі концерт.

Джерзиситчани заохочені сим успіхом зачали вже приготовлятись до ще більшого і ще красшого концерту, який уладять в честь Шевченка за три місяці. Тоді, кажуть вони, будуть новости з Великої України, яких ще американська Україна не чула.

Гість.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться точно о 10. години перед полуднем в вівторок, 1. січня 1924 в церковній гали. Всі члени мають явитися на сей мітинг, бо буде вибір нового уряду на 1924 рік, цілорічне справозданнє старого уряду і богато справ до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Скочипец, предс.; И. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Отсим подається до загального відома членам Тов. Вільних Козаків міста Львова, від. 143 що річні збори відбудуться в суботу, 29. грудня о годині 8. вечером в гали У. Н. Дому під ч. 217-19 Іст 6-та ул. Обовязком кождого члена бути присутним на тих зборах. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Товариство взиває Українців, котрі не належать до жадної української організації не чекати аж буде запізно, але вступати до товариства і до У. Н. Союза тепер. Прийдіть на збори. Товариство дає Вам нагоду вступити в члени тов. Вільних Козаків міста Львова і заасекуруватись в У. Н. Союзі, найсильнійшій українській твердині на еміграції без вступного. — М. Никифорчин, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що річний мітинг відбудеться в суботу, 29. грудня о 7. мій годині вечером в гали У. Н. Дому на горі міста під ч. 367 Ст. Павлс Евню. Проситься всіх членів хоч на річнім мітингу явитись та вислухати справоздання з цілого року секретара, касієра і контрольної комісії. Таксамо пригадується байдужним, щоби вписувалися в члени братства і У. Н. Союза, щоб колись не нарікали на свою долю, що його ніхто не втягнув до організації. Тож проситься членів припровадити таких на мітинг, бо ще тілько тих пару днів мають нагоду вступити до У. Н. Союза без вступного. — В. Гіль, фін. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг відбудеться в суботу, 29. грудня о год. 7 вечером в гали Народного Дому під ч. 72 Моріс Ст. Кождий член повинен прибути на сей мітинг щоби почути справозданнє уряду за цілий 1923 рік, як також буде вибір нових урядників на 1924 рік. Неявившийся член заплатить кару яку наложать члени річного мітингу. — С. Гладкий, предс.; А. Онисик, секр.

МАКАДУ, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 7 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 2. години в неділю, 30. грудня в церковній гали при Вест Блейн стріт. На порядку нарад буде звіт урядників і вибір нового уряду на рік 1924. Всі члени мають бути присутними. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Когут, предс.; П. Пухир, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 369 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 1. години попол. в неділю, 30. грудня в церковній гали на Делавер Евню. На порядку нарад буде справозданнє цілого року і вибір нових урядників на 1924 рік. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — С. Деркач, предс.; М. Куба, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 170 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 6. годині вечером в понеділок, 31. грудня в гали церковній під ч. 57-59 Сусекс і Ґрін. На порядку нарад справозданнє контролі і уряду і вибір нових урядників. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — А. Кругляк, предс.; Г. Павлик, секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Сим повідомляється Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1924 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано календарі на адресу ПП. секретарів для слідуючих відділів:

235, 239, 276 (2 пакунки), 288, 296, 300 (2 пакунки), 316 (2 пакунки), 330, 342, 363, 365, 369, 370, 371.

Всі повисші вимінені посилки зістали вислані почтою дня 27. грудня. Котрий би з висше згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР У ВИННИПЕҐУ

Канадійські Українці мали також нагоду почути спів славного хору.

Канадійська часопись „Український Голос" у виданню з 19. грудня пише:

„Найславнійший хор в світі", Український Національний Хор під проводом Олександра Кошиця дався остаточно пізнати і канадійським Українцям, загостивши до Виннипеґу на два дні, 11. і 12. грудня. І канадійські Українці мали нагоду переконатись, що всі похвали для сього хору, які приходилось їм досі читати, не були пусті перехвалки в ціли реклями, а навпаки, що вони навіть не віддавали йому повної справедливости. Людська мова не всилі переказати почувань одушевлення, яке викликає спів Українського Національного Хору. Аби його вповні оцінити, треба його чути.

Український Національний Хор дав у Виннипеґу в найбільшій салі міста, Борд оф Трейд, два концерти вечерами, а один пополудні для шкільних дітий. Та за кождим разом слухачів на концертах не бракло. Всеж справедливість вимагає піднести се, що на всіх концертах більшість слухачів, можна навіть сказати — велику більшість, становили таки Українці, — українські робітники і фармери, з яких деякі їхали на концерт по кількасот миль і е жалували платити за вступ на концерт по $3.00, ціну, як на канадійські відносини, майже казочну. І богато було між ними таких, що, купивши тикет на перший концерт, не думали вже йти на другий, але як почули спів хору, то з посліднього стягались та йшли послухати хору ще раз. Не могли відмовити собі тої приемности.

Український Національний Хор на довгі часи остане в памяти тих, що його чули. Кошиць є чародій не диригент; але чародії е і співаки, якими він дириґує. І Кошиць і його співаки е чародії, бо вони вміють всіх своїх слухачів в повнім значінню того слова очарувати. Холоднокровний нарід е Англійці, але й тих Український Національний Хор вмів очарувати. І люди, які може тільки й раді були-б скритикувати „чужинців", що співали їм незрозумілі пісні незрозумілою мовою, розпливались небувалими, нечуваними похвалами, коли прийшлось їм писати для англійської преси оцінки виступів Українського Національного Хору. Виступи Українського Національного Хору у Виннипеґу були таким робом родом національних тріюмфі для канадійських Українців.

Не диво, що й витали членів Українського Національного Хору канадійські Українці як найдорозших ґостий. Заледви, чи витав їх хто деінде з такою щиростю, заледви, чи розпадались де так над ними, як у Виннипеґу. Зараз першого дня по концерт відбулася в честь хору величава вечеря у ґотелі Форт Ґері. На другий день уряджено для них обід в Українськім Народнім Домі. Наконець вночі по концерті справили для хору вечерю в домі читальні Просвіти місцеві католицькі товариства з еп. Будкою. Підчас бесіди при вечерях та при обідах довідались канадійські Українці ще одно про д. Кошиця а саме, що він не тільки знаменитий диригент але й знаменитий бесідник.

———о———

НА УКРАЇНІ ЦВІТУТЬ ВИШНІ — У ПІВДЕННІЙ ФРАНЦІЇ ЛЕЖИТЬ СНІГ!

Таку замітку містить одна з віденських німецьких ґазет. В чім-же річ. Як звісно, клімат на Україні того рода, що в цей час там звичайно вже зима із завальним снігом і морозом. У південній Франції в той сам час бувало звичайно тепло, бо підсоннє дуже лагідне. Та цього року — пише та ґазета — світ перевернувся. Країна, що в цей час звичайно біліла від снігу, тепер теж біліє, але від цвіту. У Київі цвіте боз, в Одесі продають свіжі фіялки. Середня температура в тих околицях виносить 10 степенів Реоміра. Може то тепло з України не допускає зими і до нас. Але зате в південній Франції страшенно холодно і впали величезні сніги. Сніг впав навіть в північній Африці, в Альжирі. А морози там тепер такі, яких ніхто не памятає, щоб коли небудь були.

ВІДГОМІН КРІВАВИХ ПОДІЙ В КРАКОВІ

Цими днями в карківській лічниці помер капітна 8. полку уланів Лукасевіч тяжко поранений підчас крівавих боїв у Кракові 6 падолиста с. р.

ЗЇЗД РОСІЙСЬКИХ ЕС-ЕРІВ В ПРАЗІ.

Під кінець минулого місяця відбувся в Празі напів законспірований зїзд визначних діячів російської партії соціялістів-революціонерів (ес-ерів). На зїзді явилося богато діячів пратії, які сидять за кордоном. М. и.: Авксентієв, Вишняк, Керенський, В. Черпов і і. Головною справою, над якою радив зїзд, була справа найблизшої тактики. Відносно тактики між ес-ерами є різкі розходження. Ліві ес-ери є тої думки, що пратія у своїй діяльности не може співділати з несоціялістичними елементами. Праві-ж допускають тактичні бльоки з несоціялістами, які признають здобутки лютової революції. Хід нарад держиться в тайні.

Ґазета „Руль" подає, що на зїзді мали перевагу праві ес-ери.

ДОВКОЛА СВІТА КОРАБЛЕМ

На днях вибираються Анґлійці на шести кораблях в подорож морем довкола світа. Подорож триватиме 10 місяців. Ціль подорожі — зарепрезентовання анґлійської ескадри та оживлення пропаґанди для розвою торґовлі між домініями й Анґлією. Ескадра заїдити-ме до більших пристаний а представники братимуть участь в народніх святах поодиноких країв.

БЕЗРОБІТНІ В НІМЕЧЧИНІ

Кількість безробітних у Німеччині рахують на 1,250,000 осіб; за грудень осталось без праці на триста тисяч робітників більше, ніж в попереднім місяці. Ця статистика не торкається окупованих країв, Поруня і Надренії, де ще більше безробітте.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦИ.

Подається до відома, що при парохії св. Юрія в Ню Йорку, 28 East 7th Street, поширюєся діяльність Хору і Діточої Музичної Школи під проводом звісного учителя і дириґента п. Мирона Корикори.

Проби Хору відбуваються кождої середи і пятниці в гали 28 East 7th St, від години 8. до 10. вечером.

З початком кождої проби є виклад теорії співу даром для членів Хору.

Школа музики для дітий (скрипка і фортепян) відбуваються кождої суботи від години 1. пополудни на згаданій гали, 28 East 7th Street.

Орґанізуеся Орхестра Театральна.

Хто грає на якім небудь інструменті (дутім чи струннім) проситься чим скорше голоситися до п. Мирока Корикори кождого дня від 7. до 8. вечер, No. 2 Hall Place або кождої проби Хору. 96,99,0.

Хто мавби охоту вписатися до Кружка Драматичного, який входить в життє і має на цили устроювати оперети, опери і инші артистичні вистави, проситься чимскорше голоситися тоже до п. Корикори.

Хто любить музику, спів, і взагалі штуку, хто має талант до якого небудь артизму, зволить зголоситися.

Вже сими днями зачнуться перші приготовання до виставлення опери „Катерини", і оперетки „Запорожець за Дунаєм".

ЗА КОМІТЕТ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНИЙ:

Мирон Корикора.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Січ. ім. Богдана Хмельницького в Ню Йорку

повідомляє всіх, що

В СУБОТУ, 29. ГРУДНЯ 1923

на закінчення сього старого року буде виставлена

в Українськім Народнім Домі, 217-19 Іст 6-тії улиця

славна драма в 3-ох діях О. Корженьовського п. н.

ВЕРХОВИНЦІ

при участи молодої артистки панни Е. Шутаківни.

Громадяне! Хочете поглянути на наших братів Гуцулів, а варта їх бачити! Хочете подивитись як молоденька Гуцулка Параня, на ціле село красавиця, вірно і щиро аж до божевілля любить свого судженого Антона Ревізорчука (гордість села) на її муки і смерть? Або як мати, що любить сина на саму згадку про зловлення його як „опришка" падає трупом? Або як Антін відплачується за заподіяну кривду, його любов до матері і судженої, його великодушність, відвагу (тип Гуцула) і його геройський кінець?

Приходіть всі, а побачите частину власної душі в сій славній драмі „Верховинці". 01-02

Початок вистави точно о год. 8. вечер.

Вступ: 75 цнт. і $1.00.

СІЧ.

PERTH AMBOY, N. J.

Місцеве Товариство Співацьке

— уряджує —

КОНЦЕРТ

на дохід церкви Усп. Пр. Бог., який відбудеся

В НЕДІЛЮ, 30. ГРУДНЯ С. Р.

В УКР. ГАЛИ, 752 СТЕЙТ УЛ.

о годині 7.30 точно.

В програму входять: хори мішані, хори діточі, діточа оркестра, сольо скрипкове, сольо барітонове, дует фортепяновий і дует сопран і альт.

Дірігент проф. п. Осип Стеткевич.

Супровід фортепяну п-а Надя Стеткевич. 02-03

Всіх місцевих і з цілої околиці сердечно запрашае — КОМІТЕТ.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЛЮ БУТИ КОЗАЧКОЮ.

(Історичне оповіданнє).

(1)

— Нова напасть? — воркнув до себе Косюра, що в маленькій землянці лісового пчоляра лежав на купі моху. — Цигане! Чого гарчиш? — спитав, підводячися з леговища.

Замість відповіди його пес вскочив до землянки і вискаливши [illegible] зуби, гарчів дальше.

— Мабуть ті самі ще раз до мене в гості, — пчоляр воркотів. — Що вони гадають знайти в мене? Коня, Бог би їх побив!, вже взяли, барило з медом розбили, віск забрали. Більше нічого в мене не знайшли і знають, що не знайдуть... Хиба хочуть мене самого взяти?... Справді ще раз прийшли...

Пес загарчів сильнійше, перед землянкою затупотіло.

—Гей! Хто там в тій ямі, вийди!

Пчоляр ані вийшов, ані відповів.

— В ямі нема нікого, тільки пес, що втік перед нами, — перед землянкою заговорив хтось другий... по українськи. — Як стрілю в яму, то не вбю нікого, хиба лиш собаку.

— Стріль! — сказав перший, також по українськи.

— Не стріляй! — крикнув пчоляр, котрий почувши українську бесіду зміркував, що йому нічого боятися. — Зараз вийду.

Пчоляр схопився з леговища, закинув на себе міх, бо у себе дома ходив лиш в одних штанах, і станув на порозі. Перед землянкою побачив пять Турків. Всі сиділи на добрих гарних конях і всі були зазброєні по военному.

— Ви Турки і балакаете по нашому? — спитав здивований.

— А ти яка віра? — спитав, мабуть отаман, бо його кінь був найкращий.

— Я православний.

— Ти в сих сторонах виріс?

— Моя батьківщина далеко відси, в північній Молдаві. Лиха доля гнала мене по всіх усюдах і загнала аж сюди.

— Але сі сторони знаєш добре?

— Як мою землянку.

— Нам потрібний провідник у Волощину.

— Шляхи туди такі, що провідник нікому непотрібний. Хиба сліпому.

— Тепер дороги непевні, отже ми мусимо їхати манівцями. Ось того нам потрібний провідник. Заплатимо добре.

— Я не відказавсь би, бо хліб провідника лекший, ніж хліб пчоляря. На добавок я й медом тепер не зароблю, бо втратив одинокого коня, яким мід возив до Течині. Але саме тому, що переучера мою кобилу забрали Татари, я й вас не можу провести.

— Які Татари?

— А Бог їх знає! Якийсь чамбул, що полюючи на людську працю на однім місци не сидить. Він раз тут, раз там. Буває, що якийсь ватажок збере купу і з нею йде промишляти. Коли в руки ватаги попаде яка більша добича, то по поділі добичі ватага розходиться. Такою хвилевою збираниною є мабуть ватага, котра взяла мого коня. Не знаю, яким способом вона попала на мою землянку в сім лісі, крізь котрий нікуди не веде ніякий шлях.

— Може то, отамане, чамбул, котрий на нас полює? — замітив один з їздців.

— Кілько їх було? — отаман спитав пчоляря.

— А Бог їх знає?! Була велика сила. Було велике війско.

— Сотня? Тисяча? Дві?

— А Бог їх знае! Може й більше. Як стануди перед моєю землянкою, то повний був цілий той трикутник між землянкою і ось сими двома відземками. Як відїздили, то їхали гусаком. Гусак був довгий від тої смереки з відломаним вершком аж до потока.

— Ха, ха, ха! — отаман зареготав. — В сім трикутнику і від смереки до потока не влізеся більше як трицять коний. Таку силу мала ватага, що на нас наскочила. Ти отамана чамбула бачив? Затямив який він?

— Бачив. Отаман чамбула одноокий.

— Одноокий! Отже твою кобилу взяли тісамі, що вчера на нас наскочили. Було їх трицять з одноокими отаманом. На наше щастє для нас наскок не був неожиданий. Ми бачили, що вони йдуть, та що не дасться виминути їх, отже заздалегідь приготовилися. Се було в лісі і вони побачили нас аж тоді, коли наблизились до нас на яких сто кроків. Бачучи, що нас тілько пять, загалайкали і наскочили на нас. Ми випалили з мушкетів та вбили трех напасників і двоє коний. Користаючи з хвилевого замішання між ними, ми вдарили на них шаблями, пробилися крізь ватагу, як заздалегідь умовились були, розбіглися на всі сторони. Вони не знали, куди цілою купою гнати за нами, отже дали нам змогу в ночи зібратися на умовленім місци. Татари безпечно знайдуть наше збірне місце і будуть за нами слідкувати. Нам треба згубити наш слід, неначе в воді і дальше їхати манівцями. Ось на те нам потрібний провідник.

— Колиж бо, кажу вам, не маю коня.

— Ти куди повів би нас від твоеї землянки, коли би вів нас на Волощину?

— Яку версту я вів би вас тим лісом тропою чамбула, котрий був моїм гостем і з котрим опісля ви зійшлися. Потому я вів би вас, також версту, руслом Кучургана горі рікою, перевів би на той бік Кучургана і лісами завів би до Дністра.

— Дуже добра дорога. І сліду не лишимо ніякого і, поки що, тобі кінь непотрібний.

— Годі не лишити слідів на глині від моеї землянки до ліса. І ви не схочете їхати так поволи, щоби я не потребував гнати за вами виваливши язика.

— Тиж казав, що поїдемо тропою трицяти коний. Тропа показує, що ватага їхала від ліса до тебе, не навпаки. Як би наші напасники й зайшли нашою тропою до тебе, то будуть гадати, що ми завернули.

— Доглянуть сліди ваших пяти коний, що будуть звернені до ліса.

— Хиба гадаєш, що ту версту наші коні не здужають іти в зад?

— Хиба так. Так очивидно, згубите ваш слід. Але я таки буду мусів іти пішки.

— А ми ні?! Ми поїдемо верхи лише до Кучургана, або на той його бік. Потому в тих густих лісах між Кучурганом і Богом і ми будемо мусіли позлізати з коний. На коні сядемо аж за Дністром. Там вже є людські оселі. Там купимо тобі коня. Як проведеш нас крізь Молдаву аж у Волощину, то окрім заплати, дістанеш того коня. Знов будеш міг возити свій мід.

— Хиба, щоби заробити коня, піду з вами. Але... хто ви? Ваш одяг турецький, мене викликували з землянки по татарськи, між собою і тепер зі мною балакаете по нашому.

— Тепер нехай тобі вистане се, що ми добрі люди і твоеї кривди не хочемо.

— А не напитаю собі якої біди, ведучи вас?

— Як доберемося до Дністра, то дістанеш коня і зараз на руку половину гроший, які виторгуєш за провід. Коли тільки зміркуєш, що наше товариство може тебе завести до поганого кінця, можеш відстати від нас... В кождій хвили разом з конем і з грішми. За Дністром гадаю, знайдемо иншого провідника.

Почувши таке, пчоляр не надумувавсь і не торгувався. Запитаний, кілько за провід хоче, відповів.

— Як дістану коня і їсти, то за гроші мені байдуже. Дасте які, то добре; не дасте, то не буду плакати.

— Отже квапся, бо як ватага одноокого пустилася на розбій, то не залишить думки спіймати нас. Хто знае, чи вже не знайшли місце, в котрім ми, вихопившися з поміж них назад зійшлися. Нашу тропу відтам сюди й сліпий побачив би. Треба би згубити її, бо як досвіта знайшли її початок, то за годину можуть бути тут.

Коли отаман говорив се, пчоляр натягав на себе сорочку. Коли був готовий, крикнув до своеї собаки: „Циган, сюди!" Взяв сукату палюгу, сагайдак з луком і стрілами, закинув через плечі, вийшов з землянки і разом з псом пустився до ліса. Їздці обернулися плечима до него і посуваючи коні в зад, пустилися за нїм. Такий похід в зад тревав доволі довго, але до Кучургана була тільки добра верста отже зайшли щасливо, ще заки коні непривичні йти довго взад перетомилися.

— Тут вже можете обернути, — сказав провідник. — Тут над рікою татарський чамбул попасав, отже сліди копит є у всіх напрямах.

Віхали в ріку і її руслом, в котрім кінські копита не лишали слідів, їхали версту. Вийшли на беріг по тім боці і не відпочиваючи пустилися далі, щоби як найскорше пробратися через Дністер. В полудне відпочивали годину, щоби самим попоїсти і коням дати висапатися.

— Чи до Дністра здужаемо поспіти так, щоби ночувати по тім боці?—отаман спитав провідника.

— Як би ми їхали дорогами, то вже давно були би за Дністром. Але так, годі. Сю ніч заночуемо ще по сім боці.

— Колиж бо ми вже не маемо що їсти. Як Татари наскочили на нас, то ми самі щасливо спаслися, але в їх руках лишилися три вючаки з запасом. Полювати ми не хотіли, щоби не загаятися, щоби між нас і Татар всунути як найскорше як найбільшу відстань.

— Годі! Впрочім голод, як не дуже довгий, не така страшна річ. У мене не раз буває, що два й три дни не маю що в рот всунути. Голод переспите. Досвіта переберемося через Дністер і там заполюемо. Можна би й по сім боці, бо зьвірини і тут чимало. Але що вам з того, коли через тих Татар, що за вами без сумніву слідкують, небезпечно розкладати огонь... Хиба ви такі голодні, що їлиб і сиру дичину?

— Перетерпимо, переспимо.

Пізним смерком доїхали до Дністра. Один станув на сторожі, решта лягла в кущах спати. Скоро зазоріло, всі знов були на ногах. Пчоляр, котрий перший встав і відійшов щоби подивитися, чи при броді нема кого, прибіг назад задиханий і стривожений.

— Погано! — каже. — Татари, перед котрими втікаете, ступають нам по пятах.

— Ти бачив їх? — спитав отаман.

— Їх самих ні, але сліди моеї кобили. Де вона була, там мусіли бути й ті, що її вкрали.

— Инший кінь не міг лишити таких самих слідів?

— Не міг, бо хиба чудом міг би мати таке копито. Моя кобила боса. Праве переднє копито розбите так, що велике як миска. Що то моя кобила, найліпше пізнати по тім, що лівий край сего великого копита відлупаний. Сліди коня, які я тепер бачив коло броду кажуть, що той кінь має праве переднє копито такіське, як копито моеї кобили.

(Дальше буде).

Клим Поліщук.

ЗАЧАРОВАНІ СКАРБИ

(9. Волинські легенди).

Хто бував у Кремлянці, той знає, які чудово мальовничі його околиці. Саме місто тихесенько притаїлося в долині його розляглися Авратинські гори. Чудові сі гори весною, коли зазеленіються їх ліси, прекрасні вони і в осени, коли червлена риза покриє їх косогори, а сизо-димчаті хмари повільно попливуть над їх вершками. Сі гори довгою низкою тягнуться від південного сходу і зникають десь далеко, аж по той бік давнього кордону, де синіють галицькі простори. Серед гір ю багато затишних долин, де туляться хутори й маленькі села. Кажуть, що колись так само притулився й Кремянець, бо напевне ніхто не може сказати — коли і хто його почав будувати.

Східна частина міста прикривается височезною крутою горою Боною, яка є найвищим місцем усієї Волині і здіймаються над рівнем моря щось аж на цілих 1328 футів. Отут-то на сій горі й спочивають руїни минулої слави. Часи княжого панування скрашалися чатими війнами, а через те кождий князь старався збудувати собі міцну кріпость, яка в слушний час могла-б не тільки забезпечити його дальше пінаування, але й саме життя.

Одною з таких міцних кріпсотей, була кремянецька кріпость, збудована на горі Боні. Важко було-б знайти неприступнійше місце, як ся гора, що з одного боку стрімкою стіною звисала над містом, а з другого сполучалася із сусідніми го ледве-що можна було пробратися на гору.

Отже не диво, що ся кріпость була настільки, що об неї дарма стукався лобом сам завзятий Батий, який намагався її взяти в 1241 році. Товкса під нею угорський князь Андрей, лютовався в її околицях і куремса, але ніхто з них не міг перемогти непереможної твердині, а тільки жорстокий Бурондай, коли зарвався битися з князем Васильком і переміг його, то заставив зруйнувати й сю кріпость.

Згодом, уже на прикінці тринайцятого століття, коли панував князь Метислав Данилович, ся кріпость була відбудована знову і їй судилося стати головною опорою оборони проти частих наскоків крамської орди. Про міць сеї кріпости в однаковій мірі дбали литовські кнзі і польські королі, бо вона була тим високим порогом, об який завжди затримувалася й ослаблялася сила татарських орд.

Довший час, кремлянецька кріпость була неприступною і могутньою твердиною, яка могла встояти проти кождого ворога, але згодом, як у „Річі Посполитій" стали порядкувати панські сеймики та пани старости, то кремлянецька твердиня стала занепадати, а разом із нею став занепадати й кремянець, залога якого складалася з одних лише місцевих міщан.

В 1648 році, під час Хмельниччини, полковник Кривоніс із 7000 козаків узяв кремянець, при чому міщанська залога навіть і не думала боронитися. Козаки погосподарювали у кріпости так, як самі хотіли. Всякі актові книги попалили, або повкидали в глибокий колодязь, гармати й инші боеві припаси забрали із собою, а саму кріпость у „невіч обернули"...

Після того кремянецька кріпость уже ніколи не вернула до своеї давньої сили, а чим далі, тим більше занепадала і прийшла до того становища, в якому тепер перебуває. Завдяко тому, що гора Бона надто стрімка та висока, на її верху збереглися мури старинного замку, якого не змогли розібрати хижацькі руки кремянецьких міщан, як то сталося з иншими памятниками старовини, що були внизу. Окрім замкових мурів, збереглася ще вїздна брама, з напіврозваленою мурованою баштою, про яку тепер росповідається богато казок та переказів усяких.

Між сією мурованою баштою і глибоким замковим колодязем, кажуть, є якийсь таемничий льох, в якому польські пани заховали й „закляли" величезні скарби, котрі може добути лише „найстарша і найблагочестивійша" людина.

* * *

Був тихий, соняшний, осінний день, коли червленка риза на Авратинських горах яскраво вигравала барвами. Я стояв на верху Бони й милувався далекими краевидами. Зненацька почув коло себе якийсь шелест. Озирнувся й побачив високого, молодого, чорновусого й чорнобрового парубка. Він був одягнутий в чорну коротку свиту, взутий в гарно наваксовані чоботи, а в руках тримав ширококрисого капелюха і, показуючи свої білі зуби, привітливо всміхався до мене.

— Так і видно, що ви не тутешній... Ходите, розглядаєте все, а воно й не варте того, щоб на нього дивитися... — заговорив він.

— Не так-то вже й не тутешній, — озвався я, — а Бона все-ж таки варта чогось...

— Ви правду?... — глянув він на мене.

— Цілком! — сказав я.

Парубок став поруч мене і, дивлячись на стару башту, став говорити:

— І вони сюди цеглу та вапно таскали, коли мурували отсю непотрібну вежу?!... Видумували дідько знає що, а користі ніякої!... Ся вежа не така ще дивовижна річ, але колодязь, так просто незрозуміло, для чого вони його копали на такій горі?...

— Який колодязь? — спитався я.

— Так ви ще не бачили його?! — схопився він. — То-ж найперша річ сього замчища! кажуть, що колись, як була кріпость, польські королі наказали викопати таку криницю, щоб навіть під час облоги вода була. Довго довбалися в камінням грунті та копали ту криницю, але до води так і не докопалися. От, ходім туди, так самі побачите, що се за прірва! — сказав він до мене.

Пройшовши скільканайцять кроків між кущами колючої проскурини, ми підійшли до того каркового колодязя, якого довбали колишні пани протягом не одного десятка літ.

Велкиа яма закрита старими дошками й присипана всяким сміттєм. Знайшовши діру, я довго дивився в чорну і холодну прірву, але нічого, крім густої мгли, не міг побачити. Кинув двічі тричі важким каменем і слухав заки він дістанеться до дна, але у відповідь — ні звука. В той-же час парубок оповідав:

„Колись сей колодязь був відкритий, але поліція наказала закрити його, бо через нього богато людей загинуло. Покритки ховали сюди свій сором, розбійники кидали сюди замордованих людей, і по своїй вол богато сюди лазило і назад не поверталося. — Все тих заклятих скрабів шукали. Ще й тепер кажуть, що тут заховані такі великі гроші, що за них можна було-б цю волинську землю від Польщі відкупити, яку вона забрала, не то щоб якийсь там панський маєток купити... колись, як була Росія, сюди якісь московські „гаспада" приїздили. Ходили, блукали, шукали і так собі поїхали. Після того зацікавилися й наші люди і не на жарт стали й собі зазирати в сей проклятий колодязь. Було, як тільки хто пропаде десь, так уже й говорять: — „Пішов по скарби"... і богато пішло по ті скарби так, що вже й невернулися назад.

„А старі люди кажуть, що здобути сі скарби можна тільки одним способом. Треба задину перед Водохрещами і червлізти в колодязь у північну годину та кати там, доки не заспівають перші півні. А тоді, як заспівають перші півні, зявиться дивної краси пані в чорній сукні, яка триматиме в лівій руці золотого ключа. Тоді треба сміливо кинутися до неї й відібрати від неї того ключа, яким можна відчинити всі замки від того льоху, де лежать закляті скарби. За першими дверми буде ще цілх девять дверей, а вже жа за останніми дверми буде великий гробівець, в якому стоїть порожня труна чорної пані, яка вартує скарбів. Отсунувши труну на бік, під нею буде глибока яма, яка вщерть наповнена золотими червінцями та всякими самоцвітними каміннями. Тоді можна брати стільки, скільки душа забажає, але щоб не спізнитися, бо як заспіває третій півень, то враз стане чорна пані на своему місці, а всі двері замкнуться на віки... Тоді, звичайна річ, хто пішов за скарбами й загаявся, то вже назад не вернеться. Не загаятися-ж ніяк неможливо, бо вони закляті й мають таку суму, що тримають коло себе...

„Ще кажуть, що начеб-то на дні сього колодязя лежить ціла гора людських кістяків, які вночі перед провідною суботою віджиавають, виходять на верх і оплакують ту годину, що завела їх сюди за тими скарбами"...

Казка, як видно, була тут загально відома. Отже мене зацікавило в ній одно: чи вірить у неї молодь? Але на мое запитання парубок тільки гірко всміхнувся:

А для чого вірити в те, чого ніхто з людей не бачив і не знає?... Ось, булоб добре, як би хоч яка змога жити була-б! ... Землю польські пани забрали, а ти як хоч собі будь...

— А з чого-ж ви живете? — спитався я.

— Я коваль, але роботи тепер не маю, а в панські наймити йти не можу... Я коваль мужицький і для мужиків тільки ий роблю. Тепер чекаю весни, та й думаю до канади виїхати. В Канаді є мій рідний брат, який навіть без усякого ремесла живе добре. А тут бешся, як риба об лід, а добра ні за тобою, ні перед тобою... — сказав він.

Потім ще з хвилину щось думав, а далі раптово вклонився і сказав:

— Бувайте здорові!...

— Ідіть щасливо! — відповів я.

Він ще раз вклонився і пішов, а стояв і, дивлячись на руїни давньої сили і слави, думав:

— Чи знає сей безмовний свідок минулого нашу сучасну біду та лихо?...

То-ж таке незвичайне: зачаровані скарби в таємночорній прірві і краща доля в далекій Канаді!...

1923 р., 20 падолиста.

ЯК ЗГИНУВ РАСПУТІН?

Про Гриця Распутіна чули не конче ті тільки, що більше чи менше цікавилися внутрішним життєм Росії в останнім році перед вибухом великої революції. Імя того чоловіка мусіло відбитися в ухах кождого, бо ним займалася уся, не тільки европейська преса, як людиною, що не маючи потрібного образовання, якимсь дивним способом вибилася на дуже високе і впливове станови... мало що не диктатора тогочасної Росії. Як неймовірним виглядає зіставлене поняття „диктатор" царської Росії з іменем Распутіна, то однакож вноо зовсім слушне. Бо як інакше назвати чоловіка, під якого виключним впливом, стояв і правив державою цар Микола II.?

Гриць Распутін — мужик з одної з московських губерній. В літах свойого парубоцтва мав за собою навіть такі гріхи як крадіж коний, за що був караний. Але всі ті гріхи він спокутував численними прощами, які відбував до всяких монастирів. Кажуть, що найбільше припадали йому до вподоби прощі до монастирів жіночих. Побувши по ріжних монастирах, Распутін задумав і собі пуститися на службу Богові. А тому, що Москалі загалом дуже склонні до творення религійних сект і вельми радо слухають всяких, що стараються толкувати религію на свій спосіб, Распутін виступив і зі своєю наукою. І тут ми стрічаемося з цікавим явищем. Того необразованого мужика, того конокрада слухають з захватом люди з російської аристократії, яка будьщо-будь з огляду на умовий уровень стояла чи повинна була стояти багато вище від свойого „пророка". І знова цікава біч. Так як перше Распутіна тягнуло більше до жіночих монастирів, так тепер найбільш загорілі його поклонники рекрутуються з „дам" вищого московського світа. Мало того. Найзапальніщими його поклонницями стають цариця Александра і її дочки. І тут зачинаеться згадана вище диктатура Распутіна. Всі діеться тепер в державі так, як того захотів „Грішка" як його називали. Грішка робив міністром кождого, за ким просили його поклонниці, або хто зложив йому відповідну суму гроший. На царському дворі був Распутін як у себе дома.

То був початок 1917 р. Росії зовсім погано велося на німецькім фронті. А до того ще в уряді сиділи люди посаджені там Распутіном, яким зовсім не залежало на добрі держави. І от тоді то кращі Москалі, особливо посли з державної думи задумали зробити якийсь лад. Але щоби той лад зробити треба було позбутися Распутіна.

І одного ранку знайдено трупа Распутіна в ріці Неві. Слідство виказало, що його перше застрілено а потім вкинено в воду. Та хто це зробив, про те царський уряд не дізнався.

Це була перша жертва революції, що вже висіла в повітрі.

Тепер тільки появилися у французьких часописах спомини бувшого посла до державної думи, Пурішкевича. Він оповідає як він сам убив Распутіна.

Запросили „Пророка" на вечерю до князя Юсупова і там його отруїли сильно затроїним вином і тістами. Не прочуваючи нічого злого Распутін приїхав, зїв на превелике диво цілу масу затроєних тіст, і випив дві шклянки затроїного вина і нічого йому не сталося. Ззовиники стали боятися, що ранок застане їх з трупом Распутіна і їх можуть зловити. Через те рішили не чекати на діланне трійла а зараз же застрілили його. Юсупов вистрілив з револьвера. Распутін впав. Всі вийшли, щоб дати йому самому сконати, але зараз же почули чиїсь кроки. То Распутін вибіг на город і втікав кричучи: „Фелікс Фелікс! я все скажу цариці". (Фелікс — було імя князя Юсупова). Пурішкевич вибіг в город і вистрілив два разів за втікаючим Распутіном. Ніч була темна і оба стріли не попали. Тільки за третім разом Распутін впав і умер, а його тіло вкинено в Неву і так затерто сліди вбійства, що до вибуху революції його не відкрили.

—о—